

Universitatea "Babeş-Bolyai" Cluj-Napoca

Facultatea de Geografie

Şcoala Doctorală de Geografie

TEZĂ DE DOCTORAT

**POLARISATION AND PERIPHERALISATION PROCESSES:
DRIVING FORCE AND OUTCOME OF TERRITORIAL MOBILITY
IN POST-SOCIALIST ROMANIA**

*(Tradus: Procese de polarizare și periferalizare: determinante și efecte ale
mobilității teritoriale în România post-socialistă)*

Coordonator de doctorat:

Prof. univ. dr. Benedek József

Doctorand:

Moldovan Aura

Cluj-Napoca 2021

Rezumat

Tranziția post-socialistă de la o economie centralizată la o economie de piață a afectat configurația spațială în țările din Europa Centrală și de Est, măbind decalajul dintre centre și periferii la scară regională. Această disertație se concentrează asupra unuia dintre procesele ce afectează relațiile centru-periferie, cel al mobilității teritoriale, în contextul unei polarizări și periferizări crescânde. Ea urmărește două obiective. În primul rând, să prezinte cum disparitățile centru-periferie influențează fluxurile de mobilitate, oferind diferite niveluri de avantaje structurale. În al doilea rând, să exemplifice cum diferite grupuri sociale pot adăuga la aceste avantaje, alegând locul lor de reședință și de muncă.

Disertația se concentrează asupra localităților din Regiunea Nord-Vest a României. Printr-o analiză cantitativă a datelor de recensământ sunt cartografiate fluxurile post-socialiste de migrație internă, de navetism și de migrație internațională temporară, locurile de origine și de destinație fiind clasificate ca centre și periferii regionale. Iar prin interviuri calitative conduse în localități periferice e ilustrat cum diferitele forme de mobilitate vin ca răspuns la diferite efecte ale periferizării, afectând strategiile de dezvoltare locală.

Rezultatele arată că pe măsură ce periferiile se confruntă cu dezavantaje structurale, cum ar fi niveluri scăzute de venit, lipsă de investiții și scădere demografică, cei cu posibilitatea de a pleca ar face acest lucru, reducând astfel capitalul uman disponibil. Astfel diferitele șanse de viață dintre locuitorii centrelor și cei al periferiilor susțin reproducerea și mărirea inegalităților socio-spațiale.

Cuvinte-cheie

polarizare; periferizare; dependențe centru-periferie; dezvoltare locală; migrație internă; migrație internațională; navetism

Cuprins

1. Introducere și întrebarea de cercetare	12
1.1. Contextul general al cercetării.....	12
1.2. Întrebarea de cercetare	14
1.3. Structura tezei.....	15
2. Sumarizarea literaturii de referință și cadrul teoretic.....	19
2.1. Polarizare și periferalizare: analizând disparitățile centru-periferie.....	19
2.2. Mobilitate teritorială ca alegere individuală.....	30
2.3. Interdependențele între mobilitatea teritorială și disparitățile centru-periferie	39
3. Contextul cercetării: profilul regiunii de caz	44
3.1. Dezvoltare post-socialistă în România	44
3.2. Selecția de caz: alegând Regiunea Nord-Vest a României	50
4. Metodologia cercetării	55
4.1. Metode și date pentru analiza cantitativă	56
4.1.1. Cuantificarea disparităților centru-periferie: indicii dezvoltării sociale locale....	56
4.1.2. Tipuri și componente ale fluxurilor de mobilitate teritorială - statistici descriptive.	59
4.1.3. Vizualizarea migrației interne și a navetismului prin hărți ale fluxurilor	62
4.1.4. Impactul mobilității teritoriale asupra dezvoltării locale - analiză de regresie	64
4.2. Metode și date pentru analiza calitativă	64
4.2.1. Studiul de caz	65
4.2.2. Interviu semi-structurat cu funcționari publici din zona selectată	69
4.2.3. Interviu structurat cu localnici din zona selectată	71
4.3. Limitări ale metodologiei	74
5. Cum contribuie mobilitatea grupurilor socio-demografice la creșterea sau scăderea polarizării și periferializării?.....	76
5.1. Determinarea zonelor de centru și de periferie din regiunea analizată (NUTS 2)	76
5.2. Migrația internă și efectele sale asupra polarizării și periferializării	80
5.3. Populația temporar absentă și migrația internațională de scurtă durată	103
5.4. Navetismul și efectele sale asupra disparităților regionale	107
5.5. Cuantificarea impactului mobilității teritoriale asupra scorului de dezvoltare socială al unei localități	121
5.6. Sumarizarea rezultatelor analizei cantitative.....	129

6. Cum afectează disparitățile centru-periferie fluxurile de mobilitate, oferind diferite avantaje structurale?	132
6.1. Strategii locale ale indivizilor în fața periferalizării.....	133
6.2. Strategii ale primăriilor în fața periferalizării	150
6.3. Sumarizarea rezultatelor analizei calitative.....	158
7. Concluzii și reflectare asupra rezultatelor.....	161
7.1. Concluzii	161
7.2. Implicații teoretice și politice rezultate din analiza calitativă	166
7.3. Limitări și sugestii pentru cercetări viitoare.....	172
Bibliografie	174
Anexa 1 – Ghidul de interviu cu funcționari publici	182
Anexa 2 – Ghidul de interviu cu localnici.....	184